

ФІНАНСИ

УДК 336.1:355.6

JEL: J 31

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.58.55-61>

Сергій ЧИМИШЕНКО, канд. екон. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-1904-9125
e-mail: sergey.ch66@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Людмила ЦЮКАЛО, д-р філософії
ORCID ID: 0000-0002-6870-4683
Scopus ID 57912525400
e-mail: lyudmyla0711@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Євген БАЧИНСЬКИЙ, ст. наук. співроб.
ORCID ID: 0009-0003-1067-3006
e-mail: evgen0526@icloud.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЗА ПРИНЦИПАМИ КРАЇН НАТО

Вступ. Збройна агресія російської федерації проти України призвела до істотного збільшення чисельності Сил оборони України. Зазвичай в умовах війни важливим є належний рівень грошового забезпечення військовослужбовців, які беруть участь у захисті державного суверенітету України. Для цього, починаючи з 1 лютого 2022 року, суттєвих змін зазнала система грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ. Проте на сьогодні національна система в основному складається з окладів за військовими званнями, посадових окладів та додаткових видів. Дуже часто кількість і питома вага додаткових видів переважає у складі грошового забезпечення, що суперечить одному з принципів грошового забезпечення – прозорості його нарахування. Тому, враховуючи сучасні військові, політичні та економічні умови, актуальним є дослідження чинної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ, визначення напрямів її вдосконалення відповідно до стандартів НАТО. Метою статті є проведення дослідження щодо розробки перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ України за досвідом країн НАТО.

Методи. Методологія дослідження базується на використанні загальнонаукових методів, зокрема: аналізу та синтезу, узагальнення; метод аналогії використано для запропонованої моделі перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ за досвідом країн НАТО.

Результати. Розглянуто основні напрями вдосконалення чинної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ, що ґрунтується на основі військового звання та вилуги років.

Висновки. Запропоновано та обґрунтовано розробку перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ за досвідом країн НАТО.

Ключові слова: грошове забезпечення військовослужбовців, базовий оклад, перспективна модель, країни НАТО.

Вступ

Аналіз нормативно-правової бази щодо виплати грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ України (далі – ЗСУ) (Кабінет Міністрів України, 2017; Міністерство оборони України, 2018) свідчить про те, що у його складових держава використовує систему посад, військових звань та вилуги років. Основним недоліком діючої системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ є неоптимальне співвідношення основних і додаткових видів виплат.

Аналіз джерел щодо систем грошового забезпечення військовослужбовців країн НАТО (Military Basic Pay Chart, 2023; Ranks and insignia of NATO..., 2023; Public Sector Pay, 2023) свідчить про те, що вони складаються з основної (базової) виплати, яка встановлюється залежно від військового звання військовослужбовців та вилуги років, а також додаткових видів грошового забезпечення, що мають компенсаційний і мотиваційний характер.

Проблема недосконалості національної системи грошового забезпечення виникла через те, що замість збільшення основних видів грошового забезпечення (посадового окладу, окладу за військовим званням та надбавки за вилугу років) впроваджені додаткові щомісячні види грошового забезпечення, розмір яких чітко не фіксований і дозволяє збільшувати їх у необмежених обсягах. Поступове збільшення розмірів надбавки за особливості

проходження служби до її максимального розміру та постійні збільшення розмірів премії зменшило стимулюючу функцію основних видів грошового забезпечення.

Саме тому система грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ потребує вдосконалення та наближення її до принципів НАТО, які були визначені в публікації С. Чимишенка "Аналіз систем грошового забезпечення військовослужбовців деяких країн-членів НАТО" (Чимишенко, 2023, с. 49–56).

Огляд літератури. Останнім часом у науковій літературі все частіше з'являються дослідження щодо необхідності запровадження нової моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ. Зокрема у статтях Л. Городянської (Городянська, 2023а, с. 41–56; 2023б, с. 48–56) наведено модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців та розроблено математичні моделі базових окладів військовослужбовців ЗСУ України. А в роботі (Чимишенко, 2023, с. 49–56) обґрунтовано необхідність встановлення базового окладу, розміри якого визначаються відповідно до військового звання та вилуги років. Проте у цих дослідженнях відсутні механізми формування самої моделі виплат, структури і складу грошового забезпечення військовослужбовців за перспективною системою принципів країн НАТО.

Мета статті полягає в проведенні дослідження щодо розробки перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ за досвідом країн НАТО. Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- запропонувати методичні підходи щодо формування перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ;
- обґрунтувати перспективну систему грошового забезпечення військовослужбовцям ЗСУ за принципами країн НАТО.

Методи

Під час нашого дослідження були використанні загальнонаукові методи, зокрема: методи аналізу, синтезу та узагальнення; метод аналогії був використаний для запропонованої перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ за досвідом країн НАТО.

Результати

Аналіз нормативно-правової бази щодо нарахування та виплати грошового забезпечення військовослужбовцям ЗСУ та країн НАТО показує, що основним недоліком діючої національної системи грошового забезпечення військовослужбовців є неоптимальне співвідношення основних – 45 % та додаткових – 55 % видів виплат. Надто низький розмір окладу за військовим званням та посадовим окладу знецінюють стимулюючу роль окладів і прагнення військовослужбовців до кар'єрного зростання та присвоєння чергових військових звань. На відміну від нашого підходу, країни НАТО перейшли на систему лише військових звань та вислуги років, де питома вага основної (базової) виплати переважає в сумі грошового забезпечення військовослужбовців країн НАТО та становить від 74 до 96 %, що підвищує мотивацію військового фахівця до продовження військової служби.

Враховуючи принципи організації систем грошового забезпечення військовослужбовців країн НАТО, варто визначити, що перспективна модель грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ має ґрунтуватися на основному (базовому) окладі, розмір якого залежить від військових звань військовослужбовців та їхньої вислуги років на військовій службі. Адже саме основні види грошового забезпечення є визначальними в мотивуванні військовослужбовців до військової служби.

З метою нашого дослідження та визначення часових інтервалів для встановлення розмірів основного окладу й умов присвоєння чергових військових звань розглянемо діючий порядок присвоєння чергових військових звань та строки вислуги у військових званнях.

У кожній країні існує своя система присвоєння військових звань. У більшості випадків вона ґрунтується на ієрархічній структурі звань та кваліфікаційних вимогах до кожного з них. В Україні система присвоєння військових звань відповідає загальноєвропейським стандартам і є досить складною та деталізованою. Порядок присвоєння військових звань військовослужбовцям визначається Дисциплінарним статутом ЗСУ, Положенням про проходження громадянами України військової служби в ЗС України та Інструкцією про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби в ЗСУ (Міністерство оборони України, 2009). З аналізу зазначеної нормативної бази робимо висновки, що діюча система присвоєння військових звань

передбачає присвоєння військових звань у порядку черговості за виконання таких основних вимог:

1. Наявність номінальної вислуги в попередньому військовому званні.
2. Призначення військовослужбовців на посади, штатно-посадові категорії яких відповідають черговому військовому званню.
3. Відсутність суворих дисциплінарних, адміністративних або кримінальних покарань.

Отже, для створення системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ доцільно здійснити прив'язку окладів за військовими званнями до кодів військових звань НАТО відповідно до стандарту STANAG 2116 (NATO Codes for Grades of Military Personnel) (STANAG 2116, n. d.). Зважаючи на те, що Україна не є країною-членом НАТО, офіційно не встановлено кодування військових звань за кодами НАТО згідно з STANAG 2116, проте існують кілька неофіційних версій такого кодування. Для цілей розроблення моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ пропонується відповідність військових звань військовослужбовців ЗСУ кодам НАТО, що наведена в табл. 1, де OF1–OF10 використовується для офіцерів та OR1–OR10 – для рядового та сержантського складу.

Враховуючи те, що існуюча система присвоєння військових звань у цілому відповідає принципам перспективної моделі системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ, варто взяти її за основу. При цьому доцільно її доопрацювати з метою визначення критеріїв для присвоєння чергового військового звання з урахуванням потреби у військовослужбовцях з відповідними військовими званнями в різних ланках воєнної організації України. Для цього варто встановити конкурс на присвоєння чергового військового звання на основі рейтингового оцінювання військовослужбовців.

Модель грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ, що пропонується в дослідженні, побудована на запровадженні основного окладу, розмір якого залежить від військового звання та вислуги років. Для ідентифікації моделі будемо застосовувати її назву "Військове звання – вислуга років". Національна особливість системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ пов'язана з тим, що військовослужбовці з однаковим військовим званням, які проходять службу в різних ланках воєнної організації, виконують різний обсяг обов'язків, мають різний рівень відповідальності і за рахунок різниці в посадових окладах отримують різне грошове забезпечення. Наприклад, штаб-сержант може проходити військову службу у військовій частині (військова ланка), де він має менший обсяг обов'язків, ніж має штаб-сержант в управлінні оперативного командування чи виду ЗС України (оперативно-тактична ланка). Так само відрізняються обсяги обов'язків військовослужбовців з однаковими військовими званнями в Генеральному штабі ЗСУ та Міністерстві оборони України. Тому, враховуючи такі особливості, вважаємо за необхідне ввести в модель грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ поняття "Група оплати", яка відображає проходження служби в різних ланках воєнної організації. При цьому для кодів OR1 та OF1 визначимо лише одну групу оплати.

Таблиця 1

Відповідність армійських / корабельних військових звань
військовослужбовців ЗСУ відповідно до кодів НАТО

Офіцери										
OF10	OF9	OF8	OF7	OF6	OF5	OF4	OF3	OF2	OF1	
Генерал / адмірал	Генерал-лейтенант / віце-адмірал	Генерал-майор / контр-адмірал	Бригадний генерал / коммодор	Полковник / капітан 1 рангу	Підполковник / капітан 2 рангу	Майор / капітан 3 рангу	Капітан / капітан-лейтенант	Старший лейтенант / старший лейтенант	Лейтенант / лейтенант	Молодший лейтенант / молодший лейтенант
Рядовий, сержантський склад										
OR10	OR9	OR8	OR7	OR6	OR5	OR4	OR3	OR2	OR1	
Головний майстер-сержант / головний майстер-старшина	Ст. майстер-сержант / старший майстер-старшина	Майстер-сержант / майстер-старшина	Штаб-сержант / штаб-старшина	Головний сержант / головний корабельний старшина	Старший сержант / головний старшина	Сержант / старшина 1 статті	Молодший сержант / старшина 2 статті	Старший солдат / старший матрос	Солдат / матрос	Рекрут / рекрут

Джерело: розроблено авторами на основі (Ranks and insignia of NATO..., 2023; Чимишенко, 2023).

Визначимо такі групи оплати:

- 1 – тактична ланка (військові частини, бази, склади, центри);
- 2 – оперативно-тактична ланка (оперативні командування, військові угруповання, установи, організації);
- 3 – оперативно-тактична ланка (командування видів ЗСУ, окремих родів військ, військові навчальні заклади);
- 4 – оперативно-стратегічна ланка (апарат Головнокомандувача Збройних сил, Генеральний штаб ЗСУ, Національний університет оборони);
- 5 – апарат Міністерства оборони України.

Відповідні групи оплати за військовими званнями наведено в табл. 2.

Просування військовослужбовців по групах оплати здійснюється наказом відповідного начальника, який має право призначати на відповідні посади, з урахуванням потреби у військовослужбовцях з відповідними військовими званнями у різних ланках воєнної організації України, шляхом проведення конкурсу серед претендентів на основі рейтингового оцінювання військовослужбовців. Наприклад, у разі призначення підполковника з тактичної ланки (група оплати 1) до Генерального штабу (група оплати 4), його військове звання не змінюється, але група оплати змінюється з 1 на 4. Така зміна має відбуватися наказом начальника або заступника начальника Генерального штабу.

На наш погляд, найбільш ефективною є система грошового забезпечення, що сформована на основі базового окладу. Основний (базовий) оклад враховує досвід (вислугу років) військовослужбовців та військові звання (ранги). Це є найбільш універсальна виплата. Крім того вона суттєво спрощує систему грошового забезпечення, адже додаткові види грошового забезпечення нараховуються від однієї універсальної виплати, яка має вагомий питоми вагу – від 75–80 % до 100 % загальної суми щомісячного грошового забезпечення.

У ЗС України всім посадам військовослужбовців відповідає певне військове звання (штатна категорія посади).

Положенням про проходження громадянами України військової служби в ЗСУ (далі – Положення) визначені мінімальні та максимальні терміни проходження військової служби у відповідних військових званнях (Президент України, 2008). Тобто система регламентації військових звань і посад, а також порядок стимулювання тривалості військової служби, що існують сьогодні, дозволяють реформувати грошове забезпечення військовослужбовців, беручи за основу систему грошового забезпечення на основі базового окладу.

Таким чином, система грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України повинна мати таку структуру, як наведено далі.

Основний оклад – залежить від військового звання та вислуги років. Залежно від ставлення військовослужбовця до виконання своїх службових обов'язків, його просування по службі – ця виплата поступово збільшується.

Спеціальні (додаткові) виплати та винагороди – призначені для окремих категорій військовослужбовців. Їхня роль – стимулювати проходження служби в особливих умовах; виконання додаткових обов'язків, диференціювати розміри грошового забезпечення військовослужбовців з різним рівнем професійної майстерності, залежно від наявності вчених звань та наукових ступенів, досягнутих результатів у службі тощо.

Для захисту розмірів грошового забезпечення військовослужбовців від знецінення внаслідок інфляційних процесів доцільно встановити його залежність у коефіцієнтах від соціальних стандартів, що визначаються законодавством України. З урахуванням специфіки військової служби, вимог щодо рівня освіти для виконання обов'язків військової служби та з метою зацікавлення в проходженні військової служби більш освіченими особами доцільно встановити таку залежність від мінімальної заробітної плати по Україні. Таким чином, при збільшенні розмірів мінімальної заробітної плати згідно із законодавством України розміри основного окладу також будуть збільшуватись.

Таблиця 2

Групи оплати для визначення основного окладу військовослужбовців ЗСУ

Офіцери			Рядовий, сержантський склад		
Код НАТО	Військове звання	Група оплати	Код НАТО	Військове звання	Група оплати
OF10	Генерал	5	OR10	Головний майстер-сержант	4
		4			3
OF9	Генерал-лейтенант	5	OR9	Старший майстер-сержант	3
		4			2
		3			
		2			
OF8	Генерал-майор	5	OR8	Майстер-сержант	3
		4			2
		3			1
		2			
OF7	Бригадний генерал	5	OR7	Штаб-сержант	3
		4			2
		3			1
		2			
OF6	Полковник	5	OR6	Головний сержант	3
		4			2
		3			1
		2			
OF5	Підполковник	5	OR5	Старший сержант	3
		4			2
		3			1
		2			
OF4	Майор	4	OR4	Сержант	3
		3			2
		2			1
		1			
OF3	Капітан	4	OR3	Молодший сержант	2
		3			1
		2			
		1			
OF2	Старший лейтенант	2	OR2	Старший солдат	1
		1			
OF1	Лейтенант Мол. лейтенант	1	OR1	Солдат Рекрут	1
		1			0

Джерело: розроблено авторами.

Модель грошового забезпечення "Військове звання – вислуга років – додаткові виплати і надбавки за вміння та умови служби" розробляється у 2024 р., тому за основу варто брати мінімальну заробітну плату в Україні станом на 1 січня 2024 року в розмірі 7100 грн (Верховна Рада України, 2023). Для визначення розмірів основного окладу (ОО) пропонується встановити коефіцієнти від мінімальної заробітної плати з урахуванням діючих розмірів грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ.

Таким чином, мінімальний оклад для рекрута без вислуги років і військового звання, який проходить військову службу за контрактом, буде визначатись з урахуванням діючого мінімального розміру грошового забезпечення в сумі 20100 грн: до 1 року військової служби ОО = 20100 грн. При цьому він не має права на додаткові види грошового забезпечення.

Враховуючи розмір мінімальної заробітної плати станом на 01.01.2024 р. – 7100 грн, коефіцієнт для рекрута (OR1 – група оплати 0) визначається таким чином: $20100 / 7100 = 2,83$. Із присвоєнням військового звання "солдат" розмір основного окладу збільшується і залежить від вислуги років. Оскільки Положенням передбачено, що за півроку солдат може отримати військове звання "молодший сержант", для стимулювання просування по службі пропонується встановити розміри основного окладу для солдата з вислугою до 1 року і понад

1 рік. Тобто зі збільшенням вислуги понад 1 рік у військовому званні "солдат" і "старший солдат" основний оклад військовослужбовця не збільшується.

Отже, для солдата та старшого солдата доцільно встановити два коефіцієнти з кроком у 0,05, а саме:

1. Солдат (OR1 – група оплати 1):

- до 1 року військової служби – коефіцієнт = 2,88, ОО = $7100 \cdot 2,88 = 20\,448 \approx 20450$ грн;

- від 1 року військової служби і більше – коефіцієнт = 2,93, ОО = $7100 \cdot 2,93 = 20\,803 \approx 20800$ грн.

2. Старший солдат (OR2 – група оплати 1):

- до 1 року військової служби – коефіцієнт = 2,98, ОО = $7100 \cdot 2,98 = 21\,158 \approx 21160$ грн;

- від 1 року військової служби і більше – коефіцієнт = 3,03, ОО = $7100 \cdot 3,03 = 21\,513 \approx 21510$ грн.

При цьому зазначені військовослужбовці вже мають право на додаткові види грошового забезпечення, які залежать від виконання обов'язків за посадою. Орієнтовні розміри основного окладу за рештою кодів військових звань розраховується з урахуванням діючих розмірів грошового забезпечення шляхом визначення відповідних коефіцієнтів. Розміри коефіцієнтів для визначення основного окладу для солдата та старшого солдата наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Розміри коефіцієнтів для визначення основного окладу

Код НАТО	Військове звання	Група оплати	Загальна вислуга років															
			До 1 року		1-2 роки		2–5 років		5–10 років		10–15 років		15–20 років		20–25 років		Більше 25 років	
			к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.	к	Осн. ок.
OR1	Рекрут	0	2,83	20100														
	Солдат	1	2,88	20450	2,93	20800	3,10	20800	3,10	20800	3,10	20800	3,10	20800	3,10	20800	3,10	20800
OR2	Старший солдат	1	2,98	21160	3,03	21510	3,03	21510	3,03	21510	3,03	21510	3,03	21510	3,03	21510	3,03	21510

Джерело: розроблено авторами.

Розміри коефіцієнтів для визначення основного окладу військовослужбовців з урахуванням вислуги років розраховуються з урахуванням термінів служби у військовому званні і діючих розмірів надбавки за вислугу років. Однією з важливих умов для отримання наступного військового звання є позитивна характеристика проходження ним служби на попередній посаді. За наявності такої характеристики військовослужбовець може бути допущений до конкурсу на присвоєння чергового військового звання та виконання вищої посади за наявності вакансій. Це цілком відповідає порядку проходження військової служби особами офіцерського складу та порядку призначення їх на посади, які на сьогодні є чинними.

Для зацікавлення військовослужбовців до кар'єрного зростання та просування по службі, а також враховуючи терміни вислуги у військових званнях, необхідно встановити обмеження за вислугою років для зростання розміру основного окладу за відповідними військовими званнями. Тому для кодів OR1 (солдат), OR2 (старший солдат) та OF1 (молодший лейтенант) після 1 року військової служби здійснюється одноразове зростання розміру основного окладу, надалі таке зростання припиняється.

Наприклад:

OR3 (молодший сержант), OF1 (лейтенант, молодший лейтенант) та OF2 (старший лейтенант) – зростання основного окладу припиняється після 5 років служби;

OR4 (сержант) та OF3 (капітан) – після 10 років служби;

OR5 (старший сержант), OR6 (головний сержант) та OF4 (майор) – після 15 років служби;

OF5 (підполковник) – після 20 років служби.

Інша складова перспективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України "Військове звання – вислуга років – додаткові виплати і надбавки за вміння та умови служби" – це спеціальні (додаткові) виплати та винагороди. До спеціальних виплат, які стимулюють проходження служби в особливих умовах та виконання додаткових завдань, належать:

- надбавка за керівництво підрозділом;
- надбавка за особливості проходження служби;
- надбавка за кваліфікацію;
- надбавка за кваліфікаційну категорію військовослужбовцям медичного і фармацевтичного складу;
- надбавка за службу в Силах спеціальних операцій Збройних сил;
- надбавка за спортивні звання військовослужбовцям, які мають спортивне звання;
- надбавка за почесні звання;

- надбавка за виконання функцій державного експерта з питань таємниць та надбавка за службу в умовах режимних обмежень військовослужбовцям;

- доплата за науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук;

- доплата за вчене звання;

- винагороди: морська; за стрибки з парашутом; за розшук, піднімання, розмінування та знешкодження вибухових предметів; за водолазні роботи та за бойове чергування;

- винагорода за безпосередню участь у бойових діях;

- щомісячна премія військовослужбовцям відповідно до їхнього особистого внеску в загальний результат служби в розмірі до 20 % основного окладу;

Розміри всіх надбавок і винагород визначаються від розміру основного окладу. Крім спеціальних виплат та винагород модель грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ повинна включати також одноразові виплати, які призначені для додаткового разового стимулювання військової служби та надання соціальної допомоги в разі скрутного матеріального становища:

- одноразова грошова допомога військовослужбовцям після укладення ними першого контракту;

- матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань;

- грошова допомога у разі звільнення з військової служби;

- допомога при переїзді військовослужбовців до нового місця служби;

- допомога у разі тимчасової розлуки з сім'єю;

- польові виплати.

Дискусія і висновки

У результаті проведеного дослідження автори дійшли таких висновків:

- основним недоліком діючої системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ є неоптимальне співвідношення основних і додаткових видів виплат;

- перевантаження системи грошового забезпечення додатковими видами, частина з яких не виконують певних стимулюючих функцій, а призначені для підвищення номінального розміру грошового забезпечення, що порушує принцип обґрунтованості грошового забезпечення.

Запропонована модель грошового забезпечення "Військове звання – вислуга років" сприятиме не тільки спрощенню нарахування грошового забезпечення та уніфікації порядку присвоєння військових звань завдяки принципу тарифікації основного окладу за групами оплати відповідно до кодів військових звань, а також

позитивно вплине на комплектування посад. Вона виключає можливість допущення військовослужбовців до виконання посад зі штатно-посадовими категоріями, що не відповідають їхньому військовому званню.

Модель грошового забезпечення "Військове звання – вислуга років" розроблена для цілей, визначених Концепцією військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року, затвердженою наказом Міністерства оборони України від 27.10.2023 р. № 637/нм (Міністерство оборони України, 2023), а також для реалізації рішень Міністерства оборони України, які приймаються у сфері реформування системи грошового забезпечення військовослужбовців у контексті переходу ЗСУ на стандарти НАТО. Практична реалізація запропонованої моделі грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ дозволить уніфікувати її із системами грошового забезпечення військовослужбовців інших країн НАТО.

Отже, можна констатувати переваги системи грошового забезпечення військовослужбовців "Військове звання – вислуга років" та можливості реформування діючої системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ через її впровадження. Таке реформування не пов'язане з істотним збільшенням існуючих розмірів грошового забезпечення військовослужбовців, проте надалі вона передбачає поступове збільшення основних окладів за рахунок збільшення мінімальної заробітної плати, що є об'єктивною необхідністю, адже на сьогодні розміри грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ України не захищені від інфляційних процесів, що не відповідає принципам грошового забезпечення.

Внесок авторів: Сергій Чимишенко – формування цілей і завдань дослідження, формальний аналіз; Людмила Цюкало – написання (оригінальна чернетка), аналіз джерел; Євген Бачинський – написання (перегляд і редагування).

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. (2023). *Про державний бюджет України на 2024 рік* (Закон України від 09.11.2023 №3460-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
- Городянська, Л.В. (2023а). Теоретико-методологічні засади перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 2(54), 41–48.
- Городянська, Л.В. (2023б). Математична модель перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 2(55), 48–56.
- Кабінет Міністрів України. (2017). *Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб* (постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 704). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text>
- Міністерство оборони України. (2009). *Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України* (наказ Міністра оборони України від 10.04.2009 №170). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-09#Text>
- Міністерство оборони України. (2018). *Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних сил України та деяким іншим особам* (наказ Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18#Text>
- Міністерство оборони України. (2023). *Концепція військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року*

(наказ Міністерства оборони України від 27.10.2023 р. № 637/нм). https://www.mil.gov.ua/content/tenders/konceptcia_kadr_29012024.pdf

Президент України. (2008). *Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України* (Указ Президента України від 10.12.2008, №1153/2008). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#Text>

Чимишенко, С.М. (2023). Аналіз системи грошового забезпечення військовослужбовців деяких країн-членів НАТО. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 2(54), 49–56.

Military Basic Pay Chart. (2023). *2023 U.S. Military Basic Pay Charts*. <https://www.navycom.webpkgcache.com/doc/-/s/www.navycom/charts/2023-military-pay-chart.html>

Public Sector Pay. (2023, July 19). *British Army Pay Scale By Rank 2023/24*. <https://publicsectorpay.org.uk/british-army-pay-scale/>

Ranks and insignia of NATO armies officers. (2023). *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Ranks_and_insignia_of_NATO_armies_officers

STANAG 2116 (n. d.). *NATO standardization agreement*. Ed.5. <https://militaria.lv/stanag.htm>

References

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). *On the financial support of military personnel, members of the rank and file and some other persons: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine* [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text>

Chimyshenko, S.M. (2023). Military pay systems analysis of some NATO member countries. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, 2(54), 41–48 [in Ukrainian]. <https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/issue/view/84/56>

Gorodianska, L.V. (2023a). Theoretical and methodological principles of the prospective system of monetary support for servicemen of the armed forces of Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, 2(54), 41–48 [in Ukrainian]. <https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/issue/view/84/56>

Gorodianska, L.V. (2023b). Mathematical model of a perspective monetary allowance system of the military personnel of the Armed Forces of Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, 2(55), 48–56 [in Ukrainian]. <https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/issue/view/87/59>

Military Basic Pay Chart. (2023). *2023 U.S. Military Basic Pay Charts*. <https://www.navycom.webpkgcache.com/doc/-/s/www.navycom/charts/2023-military-pay-chart.html>

Ministry of Defense of Ukraine. (2009). *On the approval of the Procedure for payment of lifting allowances to servicemen of the Armed Forces of Ukraine* (order of the Minister of Defense of Ukraine dated 10.04.2009 No. 170) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-09#Text>

Ministry of Defense of Ukraine. (2018). *Procedure for payment of monetary support to servicemen of the Armed Forces of Ukraine and some other persons*. Order of the Ministry of Defense of Ukraine (order of the Minister of Defense of Ukraine dated 07.06.2018 No. 260) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18#n21>

Ministry of Defence of Ukraine. (2023). *The concept of military personnel policy in the system of the Ministry of Defense of Ukraine for the period until 2028* (order of the Ministry of Defense of Ukraine dated 10.27.2023 No. 637/nm) [in Ukrainian]. https://www.mil.gov.ua/content/tenders/konceptcia_kadr_29012024.pdf

President of Ukraine. (2008). *On the Regulation on the Military Service of Citizens of Ukraine in the Armed Forces of Ukraine* (Decree of the President of Ukraine dated December 10, 2008 No. 1153/2008) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#Text>

Public Sector Pay. (2023, July 19). *British Army Pay Scale By Rank 2023/24*. <https://publicsectorpay.org.uk/british-army-pay-scale/>

Ranks and insignia of NATO armies officers. (2023). *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Ranks_and_insignia_of_NATO_armies_officers

STANAG 2116 (n. d.). *NATO standardization agreement*. Ed.5. <https://militaria.lv/stanag.htm>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2023). *The Law of Ukraine About the state budget for 2024* [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

Отримано редакцією журналу / Received: 16.03.24

Прорецензовано / Revised: 26.03.24

Схвалено до друку / Accepted: 01.04.24

Serhii CHIMYSHENKO, PhD (Econ.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-1904-9125
e-mail: sergey.ch66@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Liudmyla TSIUKALO, PhD
ORCID ID: 0000-0002-6870-4683
Scopus ID: 57912525400
e-mail: liudmyla.tsiukalo@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Yevhen BACHINSKYI, Senior Researcher
ORCID ID: 0009-0003-1067-3006
e-mail: evgen0526@icloud.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

JUSTIFICATION THE PERSPECTIVE SYSTEM OF MONETARY ALLOWANCE OF THE MILITARY PERSONNEL OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE BASED ON THE EXPERIENCE OF NATO COUNTRIES

B a c k g r o u n d . *The armed aggression of the Russian Federation against Ukraine has led to a significant increase in the number of the Ukrainian Defense Forces. Typically, during the war, it is important to ensure an adequate level of monetary allowance for military personnel involved in the defense of Ukraine's state sovereignty. Before that, starting from February 1, 2022, the system of remuneration of the Armed Forces of Ukraine underwent significant changes. However, today, the national system mainly consists of salaries by military ranks, official salaries and additional types of salaries. At the same time, very often the number and share of additional types of salaries prevails in the composition of monetary allowance, which contradicts its principles – transparency of its calculation. Therefore, given the current military, political and economic conditions, it is important to study the current system of monetary support of the AFU military personnel and to identify areas for its improvement in accordance with NATO standards. The purpose of the article is to conduct a study on the development of a perspective model of monetary allowance for the military personnel of the Armed Forces of Ukraine based on the experience of NATO countries.*

M e t h o d s . *The methodology of the study is based on the use of general scientific methods, in particular: analysis and synthesis; the method of analogy is used for the proposed model of a perspective system of monetary allowance of the military personnel of the Armed Forces of Ukraine based on the experience of NATO countries.*

R e s u l t s . *The main directions of improvement of the current system of monetary allowance for military personnel of the Armed Forces of Ukraine, based on military rank and years of service are substantiated.*

C o n c l u s i o n s . *The article proposes and substantiates the development of a perspective model of monetary allowance of the military personnel of the Armed Forces of Ukraine based on the experience of NATO countries.*

K e y w o r d s : *monetary allowance of the military personnel, basic salary, perspective model, NATO countries.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.